

Михайло ІВАНЧЕНКО, Черкащина

Будь-чії месіянські теорії про мілітарне чи духовне опанування світу не можуть зупинити закорінення державотворчого міту України. Тим більше, що він ґрунтується не на домислах, а на здобутках науки. Відкинемо почуття меншовартості, перестанемо поклонятися примарі будь-якого “старшого брата”. Ми, українці, — не “моголи, золотого Тамерлана онучата голі”, а одна з найдавніших народностей планети.

Чимало фальсифікаторів перетлумачувало наше минуле задля майбутнього чужого. Письменник Юрій Липа писав: “...тяжче вгадувати чужі пропагандистські й провокаторські посуви в українському житті, — але річ незмірно тяжча дослідити, хто і як, чому і де затроїв українців чужим історизмом” (Ю. Липа. Призначення України. Просвіта, Львів, 1992).

Постійні терени проживання, мова і тогочасна об’єднуюча духовність дають підстави називати наших предків праукраїнцями. Їхні божества, що уособлювали сили природи, зародилися у пізньому кам’яному віці й закономірно належать до перших ознак української нації. Скажімо, прадавні сонячні божества Коляду, Купала (Купайло) пошановуємо досі. Так само як і язичницькі праукраїнські звичаї колядування, щедрування, посівання, святкування русалій, Спаса, колодія тощо. Академік Олександр Потєбня визначив вік первісним українським колядкам у чотирнадцять тисяч літ. І ромбовидний знак засіяного поля та лона, мальований на тлі трипільських глиняних богинь, зберігся понині на плахтах, килимах, писанках, у гуцульській різьбі. А від богині води Дани дістали назви ріки Дніпро, Дунай, Дністер, Дон, Донець, Десна, Двина, які й позначили межі Праукраїни. Від її духовності zostалися назви сіл Сваричів, Саварка, Стрибож, Яриловичі, Мокошин, урочищ Перуни, Перунова ринь, Велесів Яр та ін. Отже, Українська нація почала формуватися не в XV ст., як твердять деякі науковці, а в сиву прадавнину.

Так само однією з найдавніших ознак української нації є найстарша з індоєвропейської спільноти мов — українська. Це довів ще дослідник Михайло Красуський: “... українська мова не тільки старша від усіх слов’янських, не виключаючи так званої старослов’янської, але й санскриту, грецької, латинської та інших арійських” (М. Красуський. Древность малороссийского языка. Одесса, 1880). Сучасні українські вчені Степан Наливайко, Олександр Шокало, Юрій Шилов за допомогою коренів санскриту визначили найдавніші праукраїнські слова. Розвивалися вони водночас із духовністю: ОР (Ар, Ур) — світло, АГ — вогонь, АЙ — володар, КУ — земля (край), ЛУ — людина, АМА — мати, АБА (Ата) — батько і т. д. Занесені племенами Подніпров’я в далекі краї, вони формували мови Шумеру в Месопотамії, Арати на Перському нагір’ї, Багарати в Індії, Етрурії на Апеннінах і густо засіяли топоніми та гідроніми на південному Сході та Заході.

Першим божеством трипільських аріїв (АР-АЙ — світлі володарі, які не мають ніякого відношення до політизованих у ХХ ст. арійців) з'явився бог неба АНУ. Його ім'я вчитав на глиняній табличці трипільського клинопису український вчений Валентин Даниленко. Раніше ім'я бога знаходили у шумерських клинописах. Досліджуючи слов'янську міфологію, я зацікавився будовою сучасних українських слів. Виявилось, що в нашій мові часто вчувається праукраїнська небесносвітлість та ім'я небесного бога АНУ: отаман (Ата-м-Ану), багрянний (б-Аг-Ор-Ану), бандура (б-Ану-д-Ор-а), баняк (б-Ану-Аг), вагани (в-Аг-Ану), вареник (в-Ар-Ану-к), вербина (в-Ор-Ану), веретено (в-Ор-Ата-Ану) і т. д. (М. Іванченко. Таємниця нашої прадавнини. Київ, "Молодь", 2000)

Як бачимо, наша мова творилася не з матеріалістично-споживацьких означень, а з духовних. У різних епохах при зміні верховенства праукраїнських племен вона не втратила першородних коренів. Про що й повідують назви: скити (су-ку-Ата, де "су" — соняшний, анти й венети (в-Ану-Ата), слов'яни (су-лу-в-Ай-Ану). У котрого ще народу в світі збереглися мовні пракорені майже з двадцятитисячної давнини?

Першу в світі хліборобську державу, що зародилася в VI тисячолітті до н. е. у Подунав'ї і розпросторилася на терени Подніпров'я, місцеві арії називали Араттою (Ар-Ата — Світла Батьківщина), згодом Оританією (Ор-Ата-Ану — Світлою Небеснобожою Батьківщиною). У ній між річками Тясмином, Россю та південним Бугом у IV тисячолітті до н. е. вирости найбільші тоді в світі першоміста Сонця. Дослідники ХХ ст. встановили, що вони займали площу до 300 га кожне, де мешкало до двадцяти тисяч орачів. Там арії-трипільці збирали врожай чотирьох видів пшениці тоді, коли племена Європи щойно вибиралися з кам'яного віку. З перенаселеної Аратти арії мандрували в тепліші краї. Самоназва Арта-Артанія, яку запам'ятали арабські купці, збереглася до слов'янської доби на терені сучасної Черкащини.

А де шукати ім'я України? Вважаю, воно теж виникло кілька тисячоліть тому: Ук-Ор-Ай-Ану (де УК — плем'я, ОР — світлий, АЙ — володар, АНУ — бог неба). Тобто у приблизному визначенні: Володіння Небесного Бога Сонця-Рачів. Власне — Божа Країна. Ця назва народилася із самобутнього світобачення аріїв — орачів без впливу зовні. Відгомін її вчувається в імені племені аріїв-укрів у слов'янських придунайських Країнах та у південно-балтійських укрів (згодом пруський Уккермарк), де тече ріка Укра. Тож інші версії походження назви нашого рідного краю втрачають свою правдоподібність. Тому Україна не "окрайна" земля (М. Грушевський) і не "земля скраю Європи", як гадає канадський професор Орест Субтельний, вона ж бо в центрі Європи. Та й не "земля укрояна", відмежована (О. Братко-Кутинський). І не "степова область" (за Р. Масаутовим, де з тюрської "кра" — степ, а "іна" — область).

Згодом від праукраїнського бога світанкового сонця Хорса виникла назва Русь. Так називали землю полян, обмежену на півдні річками Рост, Роставиця, Росава. Вперше згадано Русь у "Велесовій книзі" IX ст. та в договорі візантійського імператора Михайла 852 р. Термін "Мала Русь" започаткуло духовенство в XIV ст., коли від Київської митрополії відокремлено Галицьку (М. Грушевський). Відтак і Галицько-Волинську державу стали зазивати Малою Руссю. Поступово ота назва виродилася. Її воскресили, коли київське духовництво захотіло випрохати кошти у Московської митрополії. Петро Могила у листах до московського царя підписувався "митрополитом Київським,

Галицьким і всея Малої Росії”. А вже після Переяславської ради російські царі впевнено титулували себе самодержцями “і Малой Русі”. Петро Перший із 1721 р. привласнив ім'я Русі для московської імперії з тим, щоби доточити їй віку та утвердити в ній загарбану Україну-Русь.

Уперше ж наймення “Україна” згадано в Іпатіївському літописі Київської Русі. Тоді в 1187 р. у поході князя Ігоря Святославовича на половців помер від ран його спільник, переяславський князь Володимир Глібович. А він був хоробрим і добрим, тому “о нем же Оукрайна много постона”. Там ішлося й про те, що галичани запросили до себе на княжіння Івана Ростиславовича Берладника. Він приїхав “ко Галичської Оукраїне і взяв два города галицькі”. Тодішньою літописною мовою (1212 р.) розповідається й про Галицько-Волинського князя Данила, котрий “возвратівшеуся к домові і еха з братом пріз Берестен і Оугровеск, і Верещін, і Столп'є Камов, і всю Оукраїноу”.

Спорідненим з назвою України зосталося грецьке слово трипільсько-пелазгійського походження Ойкумена (Ай-ку-Ама-Ану — Володіння небеснобожої Материзни).

www.ukrainforever.narod.ru